

Trevlig sommar

35 årsjubiléet och riksstämman
Sidan 10-11

Sydöstra
Laryngföreningen
Sidan 6

Provox FreeHands HME
Sidan 5

Rehabilitering efter laryngektomi
Sidan 14

Klövsjö, en pärla
Sidan 8-9

Medieskolan:
Ny skolvideo
och webbsida
Sidan 12

OM DET KÄNNES SÅ HÄR I MUNNEN.

För många går muntorrhet inte över med ett glas vatten. Eller ens någonsin. Ofta ligger sjukdomar, strålbehandling, medicin eller stress bakom svår muntorrhet. Det är vanligare bland kvinnor än bland män och framför allt hos äldre.

När allt är som det ska producerar spottkörtlarna minst en liter saliv per dygn. Annars måste den fuktbevarande, smörjande och skyddande saliven ersättas.

Salinum är framtagen vid Tandläkarhögskolan i Malmö och består av extrakt från linfrön. Det är en patenterad metod som ger en vätska med unika fuktbevarande och smörjande egenskaper. Salinum kan sväljas för att få lindring i munhåla och svalg. För många kan Salinum ge mycket god lindring – undersökningar visar att över 7 av 10 med svår muntorrhet blir märkbart bättre. Vissa mycket bättre. Salinum har en neutral smak, för att inte orsaka irritation på känsliga och torra munslemhinnor.

Salinum köper du direkt från Biosurface Pharma AB.
1 st 300 ml flaska: 198 kronor inklusive frakt.
Beställer du två flaskor betalar du 346 kronor. Du sparar 50 kronor.

GRATISPROV!

Ja tack. Jag vill gärna ha mer information om Salinum och ett gratis varuprov innehållande 10 engångspipetter. Kopiera eller fyll i talongen nedan och skicka eller faxa till oss.

Namn			
Adress			
Fonnummer		Postadress	
		Telefon	

Biosurface
Pharma AB

LARY

Årgång 29 • Nr 2-2002

SVENSKA LARYNGFÖRBUNDET

KANSLI & REDAKTION

Barks Väg 14, 170 73 Solna

TEL. 08-655 83 10 - Fax. 08-655 46 10

TEXTTEL. 08-655 43 20

E-POST laryngforbundet@telia.com

POSTGIRO 85 17 54-2

BANKGIRO 5703-3573

ANSVARIG UTGIVARE Bo Persson

REDAKTÖR Bo Zachrisson

MEDARBETARE I REDAKTIONEN

Kerstin Wähner,

Gunnar Schneider

FÖRBUNDSORDFÖRANDE

Bo Persson

Övre Hantverksgatan 20 A

831 36 Östersund

TEL. 063-12 30 41

MOBIL 070-512 51 96

E-POST bo.persson.laryng@telia.com

GRAFISK FORM

Gunnar Schneider

E-POST schneider@chello.se

TRYCK

SCR Konst- och Kvalitetstryck AB

MATERIAL

till tidningen sänds till:

Svenska Laryngförbundet

Barks väg 14, 170 73 Solna

Märk kuvertet "Lary"

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera insänt, ej beställt material.

Insänt material returneras

endast på begäran.

Eftertryck och citering är tillåten

om källan anges.

ANNONSER

1/1 sida färg 7.000:-

1/1 sida i svart 5.000:-

1/2 sida i svart 2.750:-

1/4 sida i svart 1.500:-

Spalt 56x265 mm 2.250:-

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

ORDFÖRANDE Gert Hall

Barks väg 14, 170 73 Solna

TEL. 08-655 40 01

E-POST laryngfonden.kansli@telia.com

POSTGIRO 90 02 02-3, 91 82 58-5

BANKGIRO 5936-5338

I N N E H Ä L L

3 Ledaren Ordföranden kåserar 4 En hälsning från Södra Latin till våra tobaksinformatörer 5 Provox FreeHands Ett nytt andningsfilter 6 Linköpingsföreningen Två rapporter 7 Historien om Salinum Ett medel för muntorra 8-9 Klövsjö En en pärla i norr 10 35 årsjubiléet och 11 riksstämman Vimmelbilder	12 Ny skolvideo och webbsida Rapport från Medieskolan 13 Styrelserna Sammansättningen Limerick Rätt lösning på LA-kryss I/2002 14 Efter laryngektomi Ett seminarium om rehabilitering 15 Funktionshindrades historia Handikapphistoriska föreningen 16 Forellskolan i Tyresö 17 Brev från några elever 18 Cancer i USA Rapport

L E D A R E N

Så har vi den 35:e riksstämman bakom oss (från början var namnet årsmöte alt. årsstämma etc.)

En riksstämma utan några större variationer men med en uppmärksamhet inte att förglömma. Av den nyvalda styrelsens 10 ledamöter och suppleanter är 5 kvinnor och 5 män. Det är ett mål vi eftersträvar inom handikapprörelsen och det är glädjande att vi inom SLF kan leva upp till detta.

I samband med seminariet och festmåltiden dagen före hade vi nöjet att utnämna 4 st hedersmedlemmar däribland vår f.d. förbundskassör Gert Hall, som har ett gediget arbete bakom sig inom för-

bundet och glädjande omvald till ordförande i Laryngfonden, mer om det på annan plats i tidningen.

Brukligt är när man har riksstämma summeras antalet medlemmar, som jag ofta återkommer till, så har vi inte ökat vårt medlemsantal tyvärr.

Men jag har stora förhoppningar om att vi medelst våra besök på onkologmottagningarna vid våra universitets- och regionsjukhus, skall kunna komma i kontakt med patienter som vill bli medlemmar i våra föreningar ute i landet.

Trevlig sommar!

Bo Persson
ordförande

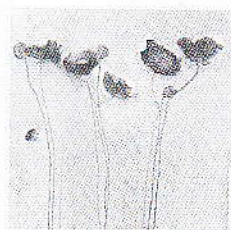

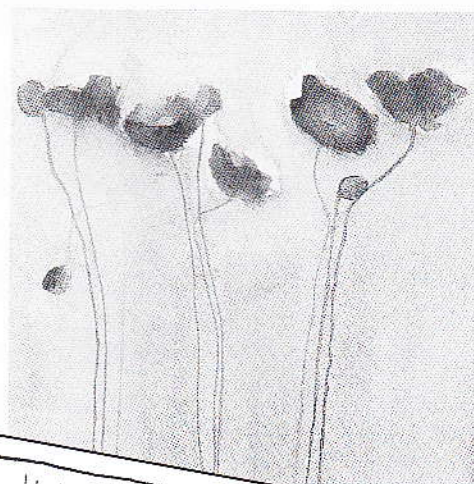
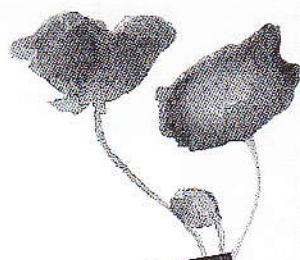
- ♥ har ett tiotal läns- och regionföreningar runt om i landet
- ♥ bevakar och tillvaratar medlemmarnas intressen
- ♥ arbetar aktivt för att hjälpa medlemmarna tillbaka till ett meningsfullt liv

- ♥ ordnar rehabiliteringsseminarier och -resor
- ♥ har sitt kansli i Stockholm
- ♥ arbetar för att starta samtalsgrupper för både patienter och anhöriga antingen via sjukvårdspersonalen eller i lokalföreningarnas regi
- ♥ har regelbundet kurser för förbundets och föreningarnas förtroendevalda samt antirökinformatörer
- ♥ håller kontakt med myndigheter och serviceorgan

- ♥ ger ut tidningen (LARY) med aktuell information, artiklar och reportage
- ♥ tillhör Handikapporganisationernas Samarbetsorgan
- ♥ är en av huvudmännen i Cancerfonden
- ♥ har kontakt med motsvarande förbund i andra länder
- ♥ har förtroendeanslutna läkare, tandläkare, logoped, kurator och dietist
- ♥ har instiftat den fristående Stiftelsen Laryngfonden

CADMIUM O...

Till Majken, Ragnar,
Stikkan och Svante
på LARYNGFÖRBUNDET
Svenska, SLF
Barksv. 14
170 73 SOLNA

ANKOM
2002-06-17
D:nr.....

Efter 14 dagar anti-rökinformation på Södra Latin i Stockholm inkom denna underbara hälsning från både elever och lärare. En uppskattande gest för det man gör är alltid välkommen!

Hej på er!
15/4-02

Vi lärare och elever vill tacka er från Laryngförbundet för er fina insats här på Södra Latin. Det är ett nöje att få samarbeta med er och vi önskar att få fortsätta med det. Vi vill också passa på och önska er en skön och avkopplande sommar. Idag, när solens strålar värmer, känns det inte alltför avlägset. Hälsningar från Christina, Tor, Orvar och Bengt samt alla elever i åk 1.

Provox FreeHands HME

– Av Jonas Karling –

Nu har det nya hjälpmedlet Provox FreeHands från Atos Medical släppts på den svenska marknaden.

Det är en klaffventil med andningsfilter vars mekanism gör det möjligt för laryngektomerade med röstventil att tala utan att täcka sitt stoma med fingret, dvs. de får fria händer ("Free Hands"). FreeHands-ventilen sätts fast i Provox stomaplåster på samma sätt som den vanliga HME-kassetten.

På Karolinska sjukhuset i Stockholm har hittills 13 st laryngektomerade fått detta hjälpmedel och de flesta rapporterar positiva resultat i sin användning. Det står dock klart att det inte är ett hjälpmedel som passar alla.

Stomaplåstret kan släppa

Den vanligaste anledningen till att klaffventilen inte fungerar optimalt är att stomaplåstret släpper. När man använder fingret för att stänga till filterkassetten under tal avlastas plåstret till väsentlig del.

Några behöver även trycka till stomaplåster/HME-kassetten något för att få till en bättre kraft i rösten. Då FreeHands-ventilen används blir trycket från utandningsluften en påfrestning för stomaplåstret; inget finger håller emot denna kraft utan all utåtriktad kraft ligger på plåstret.

Bästa förutsättningen

Laryngektomerade som inte behöver ta i så mycket för att få igång rösten har bästa förutsättningen att använda FreeHands. Dessa personer får sällan problem med att plåstret ideligen släpper.

Oftast hitta man bra lösningar

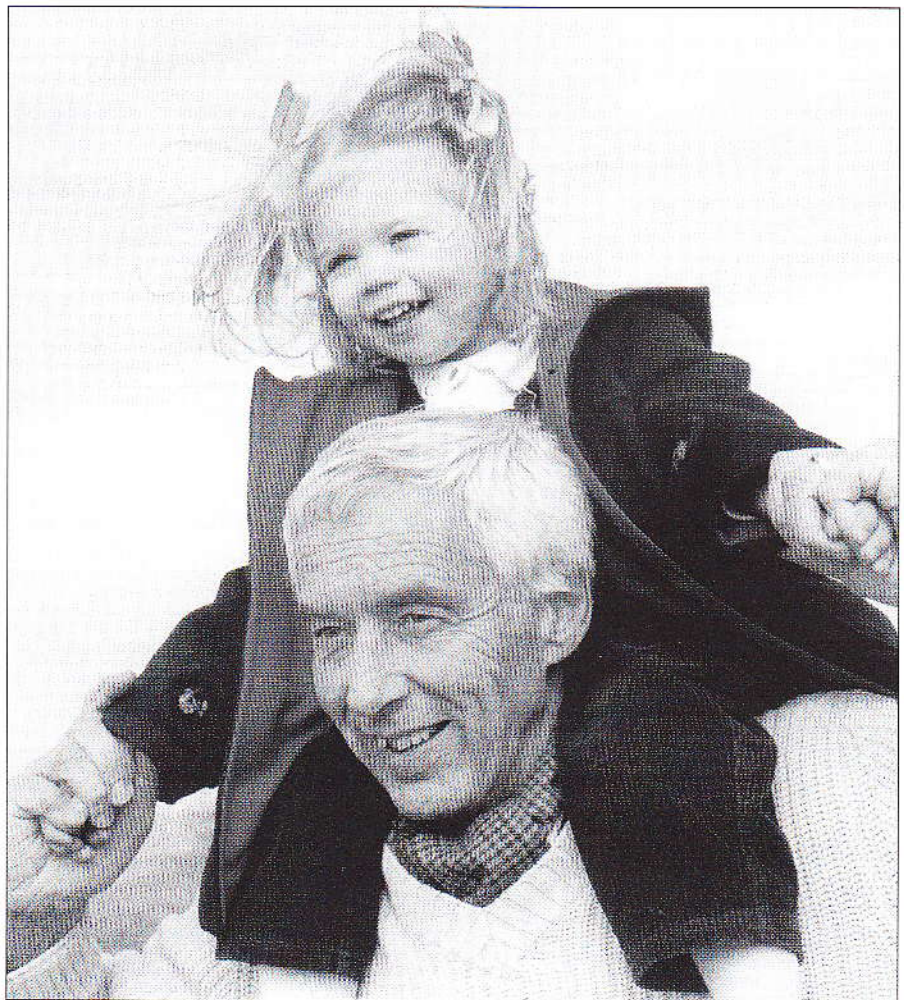
En annan förutsättning för ett lyckat resultat är att stomat inte ligger för djupt och att ytan runt stomat är så slätt som möjligt, allt för att plåstret ska få ett bra fäste. Ofta kan man finna bra lösningar genom att förstärka plåstrets vidhäftning med t ex extra silikonlim.

Osäkerhet finns

Erfarenheten visar också att äldre personer kan ha svårt att använda FreeHands-ventilen. De kan uppleva en viss osäkerhet om hur meka-

Fungerar hos de flesta

Enligt min erfarenhet fungerar hjälpmedlet alldeles utmärkt hos de allra flesta. Vid utprovningen är det naturligtvis viktigt att klaffventilen och dess funktion justeras utifrån individuella behov och förutsättningar. Hos en del laryngektomerade fungerar FreeHands-ventilen utan någon som helst träning medan andra behöver få en hel del hjälp och stöd med inställning av klaffventilen, val av plåster mm. Några patienter behöver också vägledning för att hitta rätt andningsteknik.

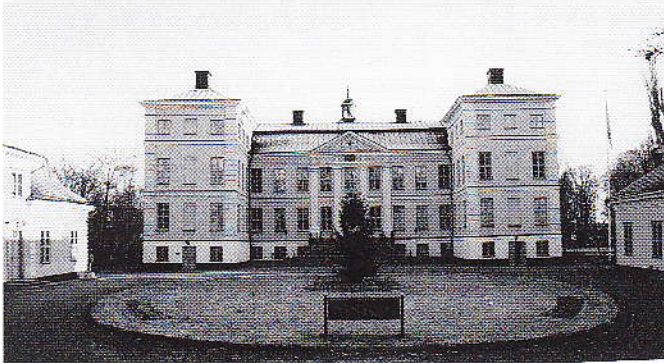
nismen fungerar och kan därför bli störda i sin normala andning. Svår astma, emfysem och annat som påverkar utandningskapaciteten verkar också vara ett hinder för användning av Provox FreeHands HME.

Läs mer på web-sidan:

www.atosmedical.se/pdf/products/provox/freehands_sv.pdf

Rapport från Sydöstra Laryngföreningen:

Decembermötet den 15 dec. 2001

Finspångs Slott. Slottsmässen är till vänster på bilden

Slottsmässens matsal. Föreningens medlemmar avnjuter julbordet.

Föreningens decembermöte var denna gång förlagt till Slottsmässen i Finspång, där föreningen bjöd på julbord och underhållning. 36 medlemmar och 2 gäster deltog.

Finspångs slott byggdes på 1600-talet av industrimannen Louis de Geer som fått i kungligt uppdrag att utveckla tillverkningen av stångjärn och kanoner. Slottet lät han bygga åt sin hustru den sköna Aurora vars salonger fortfarande finns bevarade som de var då hon bodde där.

Slottet har sedan 1913 varit huvudkontor för STAL Svenska Turbinfabriks AB Ljungström STAL-LAVAL, ASEA-STAL, ABB-STAL och numera ALSTOM Power Sweden, som är ett Franskt bolag. Slottet inköptes 1913 av då nyetablerade STAL för 75.000:-kr.

Rock för 15.000 personer

Slottsparken på slottets framsida fungerar under sommarhalvåret som plats för ett Musical- eller Rockslott med olika artister och c:a

10000-15000 besökare som kommer för att se de olika artisterna. Arrangör är Finspångs AIK vars medlemmar hjälps åt att genomföra detta för att få medel till verksamheten.

Efter att ha avnjutit julbordet, gick vi en trappa upp för att dricka kaffe och bli underhållna av Rune och Carina. Rune spelade och Carina sjöng Underhållningen blev mycket väl mottagen av alla deltagare.

Kjell Andersson

Årsmötet 2002

Föreningen har hållit årsmöte på Smålandsgården i Örserum. Den är mycket vackert belägen vid sjön Ören mellan Gränna och Tranås.

33 medlemmar kom till mötet trots hot om dåligt väder. Förbundets ordförande Bo Persson var inbjuden till mötet. Samling kl 11 för kaffe och fralla.

Årsmötet startades kl 12. Som mötesordförande hade Henry Lindh, Norrköping, blivit vidtalad att ställa upp, ett jobb som han skötte mycket väl. Sekreterare var Ingegerd Andersson, Skänninge. Mötet flöt utan några problem.

Styrelsen fick förnyat förtroende.

Styrelsen består av:

ORDFÖRANDE: **Kjell Andersson, Finspång.** VICE ORDF: **Earl Erlandsson,**

Huskvarna. KASSÖR: Sven-Olof "Ola" Gardelin, Motala. SEKRETERARE: Ingegerd Andersson, Skänninge. STUDIEANSV: Lars-Gunnar Adolfsson, Ljungbro. ANSV. MEDLEMSREG: Nils Björck, Borensberg. LEDAMÖTER: Siv Svensson, Norrköping och Inga Thorman, Sandhem

Val av ombud till riksstämman och HSO i Östergötlands resp Kalmar län gjordes. Efter ett gott arbete omvaldes valberedningen.

Bo Persson meddelade att alla hedersmedlemmar kommer att inbjudas till förbundets 35-årsjubileum, som firas i samband med riksstämman den 27 april på Foresta på Lidingö. Den 26 april kommer ombuden att erbjudas att delta i ett seminarium. Han rapporterade också om den nordiska kongressen

den 19-22 september dit även tre deltagare från Baltikum inbjudits.

Från Sverige inbjuds lokalföreningarnas ordföranden med respektive. Bo talade också om att tandvården kommer att bli billigare för oss samt uttryckte sina farhågor om det sjunkande medlemsantalet.

Mötet var med på styrelsens förslag om att höja medlemsavgiften från 100 till 150:-/år. Resekommitteens förslag att årets rehabiliteringsresa ska gå till Höga kusten bifölls. Föreningens 30-årsjubileum diskuterades och föreslogs anordnas i Lidingö, där föreningen startades 1972.

Årsmötet avslutades med en lunch, som föreningen bjöd på.

Kjell Andersson

Historien om Salinum

Bakgrund

1987 genomgår fru Hansson en omfattande tandbehandling i underkäken.

En hel tandbrygga i guld och porslin blir insatt.

Hon är lycklig för sina nya tänder och tuggar friskt all mat.

Hon ler mot omvärlden och för första gången på många år känner hon sig bekväm med sina tänder. Under åren 1988 och 1989 går hon regelbundet på kontroll med förebyggande behandling och allt är i god form. Hon sköter sin tandhygien perfekt.

Så kommer problemen. 1990 uteblir hon från sina kontroller och kliniken kan inte få kontakt med henne varken per telefon eller post. När hon till sist återkommer till kliniken 1991 har hon genomgått ännu en stor behandling. Denna gång i halsen för strupcancer, med operation och strålbehandling som följd. Hennes livskvalité är nu helt i botten framför allt lider hon av brist på saliv, svårigheter att svälja och störd nattsömn. Hennes matstrupe klibbar ihop säger hon och det gör fruktansvärt ont varje gång hon sväljer en tugga. Hon har provat alla tänkbara hjälpmedel mot muntorrhet utan effekt. Kliniken försöker hjälpa henne med tandsituationen genom att ge förebyggande behandlingar med fluorpensling och tandpolering en gång varannan vecka. Behandlingarna till trots kan inte nya hål i tänderna undvikas och lagning efter lagning måste göras.

Idéen

Tanken uppstår att det inom matvarusektorn skall finnas en produkt som skulle kunna lindra besvären. Kliniken kontaktar professorn i livs-

medelsteknologi vid Lunds universitet Kåre Larsson för råd och råd.

Litteraturen ger upplysningar om salivens uppbyggnad och framför allt vilken del av saliven som svarar för den smörjande effekten. Professor Larsson tänker på saken, letar i kunskaperna om biologiska smörjmedel. Efter några veckor anländer en glasburk med ett bomullsliknande material till kliniken. Ett telefonsamtal klarar ut att materialet är

mer av munbomullen som hon kallade det frystorkade extraktet.

Fru Hansson fick mer linfröextrakt och så började utvecklingen av Salinum som produkten döptes till.

Forskningen

Ett forskningsprojekt startades för att under ordnade former undersöka om fru Hanssons erfarenheter med linfröextrakt vid behandling av muntorrhet också gällde andra patienter. Forskningsprogrammet kom att omfatta studier på patienter som behandlats med strålning i huvud- halsregionen. Patienter med Sjögren syndrom samt några patienter som var muntorra av okänd anledning.

I forskningen deltog 142 patienter i korttidsstudier och vi kunde påvisa att hos patienter som hade mycket starkt nedsatt salivsekretion hjälpte linfröextraktet särskilt bra medan effekten vid lindrig muntorrhet var betydligt mindre. Under perioden 1991 till 1999 genomfördes 5 studier som alla är publicerade i internationella tidskrifter. År 2000 avlägger legitimerad tandhygienist Gunvor Johansson sin licenciatavhandling som byggde på studierna över linfröextraktets effekt på muntorrhet.

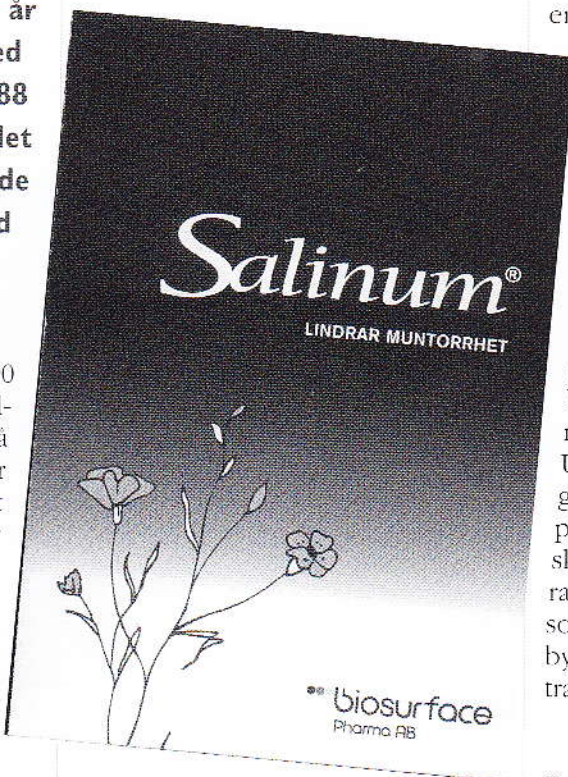
Vad händer nu?

Forskningsmässigt arbetas det nu med att utveckla produkten vidare. Hitta de mekanismer som är viktigast vid lindring av symptom på muntorrhet och därefter designa och testa produkten hos andra patientgrupper som också besväras av muntorrhet antingen som följd av sjukdom eller av medicinering.

Rolf Atström

PROFESSOR I PARODONTOLOGI
TANDVÅRDSHÖGSKOLAN,
MALMÖ HÖGSKOLA
205 06 MALMÖ

Artikeln är granskad och godkänd av odont. lic. leg. tandhygienist Gunvor Johansson och professor Kåre Larsson.

frystorkat extrakt av linfrö. Extraktet är starkt vattenbindande, 100 g kan innehålla 3 liter vatten.

Fru Hansson får burken med instruktion att ta små portioner av materialet, blanda det med lite vatten, ta blandningen i munnen och fördela den runt med tungan och därefter svälja det som finns kvar. Fru Hansson tittade misstänksamt på burken, tog den dock med sig och traskade hem för att prova. Hon fick också en tid för sin sedvanliga behandling fjorton dagar senare. Efter ca 7 dagar var hon tillbaka och berättade att hennes mun-, hals- och strupproblem var mycket mindre och frågade om vi hade

I nr 1/02 av Lary skrev jag om en av mina pärlor nämligen Nässlingen i Stockholms skärgård. Här kommer ytterligare ett bidrag i raden av pärlor i form av några rader om Klövsjö i södra Jämtland.

Åker man från "Guldbyn" Åsar-na mot Vemdalsskalet kommer man efter ca 2 mil till fjällbyn Klövsjö. Man kommer in i byns östra del och möts av ett mycket vackert landskap. Byn är belägen i en bergssluttning ner mot Klövsjön och på andra sidan sjön breder Klövsjöfjäl-len ut sig. Själva byn ligger ca 500 m ö h och fjällmassivets högsta topp når ca 1000 m ö.h. Klövsjön är en del av Ljungans vat-tensystem.

Klövsjö är en gam-mal jordbruksbygd där man alljämt bedriver jordbruk efter gamla metoder. Så t ex förekommer det att man fortfarande använder hästar i jordbruket, det finns fåbodar som alltjämt är i drift och man hässjar höet. Bebyggelsen har i stort bevarats intakt och man har varit restriktiv när det gäller nybebyggelse, åtmins-tone i själva byn.

Turismen

För den som tycker om att åka ski-dor finns i Klövsjö skidanläggning-en Katrina. På några mils avstånd ligger också Vemdalsskalet, Björnri-ke och Storhogna.

Vill man spela golf finns en natur-skönt belägen golfanläggning några km bort. Det går också bra att bada

Ett vintrigt Härjedalen

i Klövsjöns klara vatten även om det inte är varje sommar som badtem-peraturen når den riktigt angenäma nivån. Det beror bl a på att fjäll-bäckarna tillför lite svalare vatten.

I bäckarna kan man fiska öring och i Klövsjön finns abborre, gädda och sik. För den som tycker om att vandra finns en hel del möjligheter

forskning i kyrkoböcker, räkenskapsböcker och protokollsböcker i bl a Klövsjö kyrkoarkiv. Till de skriftliga dokumenten har fogats den muntliga traditionen.

Ullbergs böcker är en stor till-gång om man vill idka släktforsk-ning. Mycket av arbetet är så att säga redan gjort. Min mor är född i Klöv-

sjö och för egen del har jag kunnat läsa om hur mina förfäder levde och verkade. Om en av dem – Sven Bergklyft (1794-1824) kan man t ex läsa att han utsågs till socken-skrivare med motiver-ingen att "...han både skriva och räkna kan hwad som tarfwa".

Han var också gästgivare under några år och församlingens klocka-

Klövsjö en pärla i norr

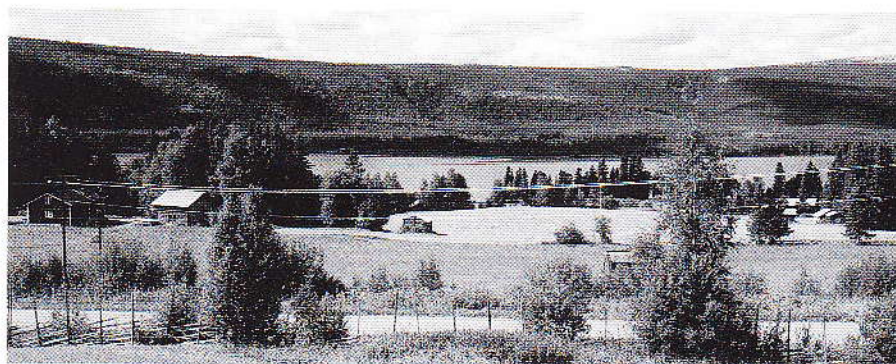
t ex en vandring till Fetjäfallet eller en vandring på fjället. Vintertid är Fetjäfallet ett tillhåll för isklättrare. Ibland serveras fåbodemat på något av värdshusen. Det brukar vara en höjdare att få njuta av delikatesser som röding, flötgröt och grynost.

Gösta Ullberg

I Klövsjö verkade i början av 1900-talet prästen Gösta Ullberg. Han skrev en sockenkrönika "Bönder, torpare och knektar i det gamla Klövsjö". Krönikan, som kom ut 1933, bygger på omfattande käll-

Tomtangården, där några byggnader är från 1100-talet

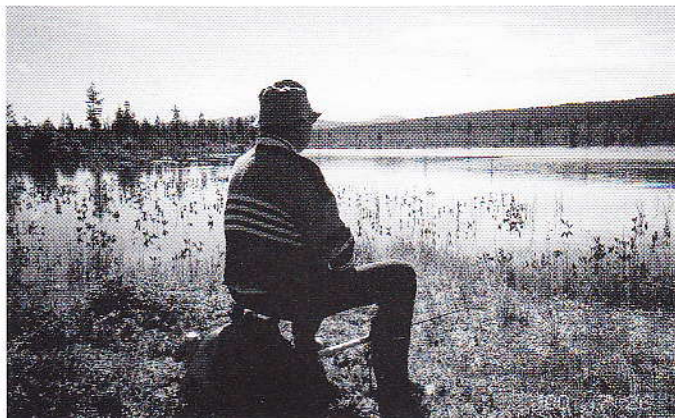
Utsikt över ångarna, sjön och fjällen

re. Även som spelman skaffade sig Sven Bergklyft ryktbarhet. En gång skall han ha spelat sju veckor i sträck på bröllop efter bröllop. Mina två morbröder i Klövsjö har också spelat mycket i sina dar och jag miss-tänker att deras spelintresse kan här-röra från Sven Bergklyft.

Naturen

Det är en lisa för själen att lämna

Stilla fiske vid en tjärn går också an

Vy över Klövsjön med Oviksfjällen i fjärran

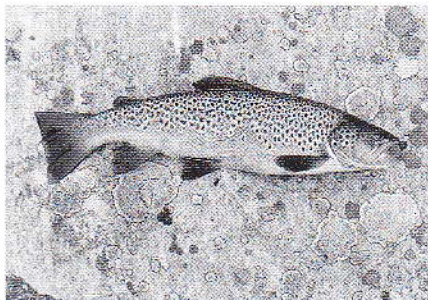
storstaden och få komma till Klövsjön. Här råder tystnaden och stillheten. Det som bryter tystnaden är i stort sett bara älghundarnas skall.

Det man som laryngektomerad saknar är att kunna känna dofter. Doft av skog, myr, blommor eller nyslaget hö. När det blåser har jag dock kunnat känna vissa dofter bla av nyslaget hö. Skulle det inte gå att konstruera en fläkt med koppling till näsan som skulle göra det möjligt att känna dofter bättre, har jag ofta undrat.

Fisket

Många åker till fjällen bara på vintern för att åka skidor. Men jag tycker att sommaren är bäst. Det har kanske att göra med att jag gillar att fiska och då speciellt i öringbäckarna. Jag ser varje år fram emot att få vandra upp på fjället och sedan följa bäcken på dess väg ner mot sjön.

Uppe på fjället råder den verkliga tystnaden och naturen är helt underbar. När man vandrar över myrarna är det som man hade fjädrar under fötterna och har man tur kan man stöta på någon ren eller älg.

Ett vakert exemplar av *Salmo Trutta*

En av mina favoriter när det gäller fåglar är lavskrikan. Den verkar vara mycket oskygg, eller är det sällskaplig, där den ljudlöst kommer

flygande i sin gråbruna fjäderdräkt och slår sig ner alldeles i närheten.

Sommaren och Norrland innebär ljusa nätter. Runt midsommar är det nästan lika ljust på natten som på dagen. Man vill liksom bara inte gå och lägga sig. Och med ljuset följer en underbar blomprakt.

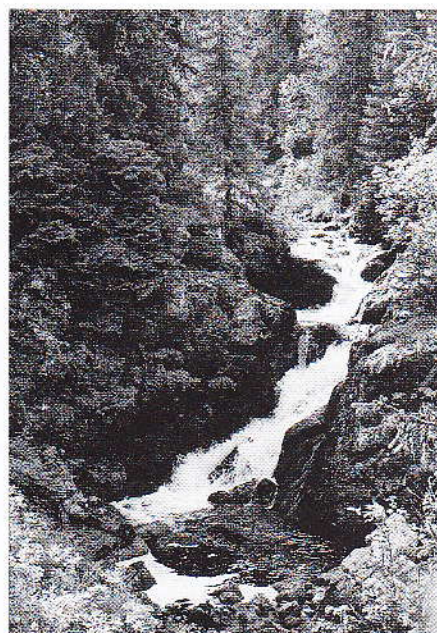
Norrland är också hjortron. Ibland kan det vara gott om dom men ofta finns det nästan inga hjortron alls. Antingen har hjortronblommorna frusit eller också är det för lite insekter. Men när det är hjortronår är det fest. Även om det känner på ryggen att stå hukad och plocka så är det inte dumt att ha ett lager i frysen och kunna ta fram som desert.

Snart är det sommar och då hoppas jag kunna dra norrut till Klövsjön igen för att njuta av naturen, tystnaden, ljuset och fisket.

Bengt Jonsson

Bäckmete i fjällbäckarna. Vilken känsla att lyssna till bäckens "prat"

I höljan under fallet står säkert en fin öring

Gunilla Ekman berättar om muntorrhet

Nils Gustafsson, ordförande och Kaarlo Vuolle sekreterare

Maria Karlsson, sjuksköterska i talarstolen

I vimlet på 35 års-jubileét och Riksstämman

– Foto och digitalfoto Gunnar Schneider –

Tord Andéhring, Svante Edman och Mats Hobro avnjuter den utsökta middagen

Gunilla Ekman samspråkar med vår kanslichef Bo Zackrisson

Gert Hall hyllas av Bo Persson

Gert Hall, Lennart Wirsén och Runa Lundewall årets hedersmedlemmar

Ingegerd Bengtsberg håller tal med bistånd av Bo Persson

Seija och Kaarlo Vuolle, Gösta Jorhede, och Elisabeth Frost-Josefsson skålar med Claus Strassburg

Erik Bergman tar emot gratulationer på sin 79-årsdag

Britt-Marie Eriksson, Ingegerd Bengtsberg och Birgit Blange har roligt

Corneliu Hangan fyllde 48 år och grattas av Astrid Johansson

Margit och Lennart Wirsén i festtagen

Det skulle bli en ny video men blev också en ny hemsida

– Text och digitalfoto Gunnar Schneider –

Viola och Svante ger sin information vid första mötet. Även Ragnar och Gunnar var med

I flera år har vi pratat om att göra en ny videofilm som antirökkinformatörerna skall ha med sig när de går ut i skolorna och berättar om sig själva. Vad de har gått igenom, bara för att de har rökt.

Videon som producerades för några år sedan är det inget fel på, men det kändes som om den är lite

skolor och förklarade vad vi ville ha och erbjöd dem att vara med och producera filmen. Filmen skulle vara ca 5-10 minuter lång. Lite häftig. Ha ungdomligt tempo. Det enda kravet jag ställde var att det skulle handla om rökningens skadeverkningar och beröra både strup- och munhålecancer.

gick till väga när vi föreläste i skolorna.

Efter en dryg veckaringde Medieskolan för ett nytt möte. Dom tyckte att idén var intressant och gjorde den till ett skolprojekt där samtliga elever i avslutningsklasserna skulle delta, inte bara med att göra en videofilm utan även en webbsida.

Videofilmning av Viola i Tegnerlunden

för faktabetonad och aldeles för lång och mer lämpad för information till sjukvårdspersonal. Därför bestämdes det att en ny film skulle tas fram som var anpassad för ungdomar i och mellan- och högstadiet.

Jag fick i uppdrag att undersöka vad det skulle kosta och vilka som kunde tänkas producera filmen.

Min första tanke blev, vem är bäst på att göra en film för ungdomar? Jo självklart, ungdomarna själva! Därför tog jag kontakt med flera medie-

Ny video och en hemsida som bonus

Medieskolan, i Stockholm var den som nappade först. Det är en privat skola men med statligt stöd och med mycket seriös och ambitiös inställning. Dom ville gärna hjälpa oss, dels för att det var behjärtansvärt, men också för att det skulle bli en svår utmaning för eleverna. Det var ett mycket svårt ämne tyckte dom.

Ett möte inledde vårt samarbete, jag fick förklara ytterligare vad vi ville ha samt att jag berättade hur vi

Åtta film- och fyra webbgrupper

Eleverna hade gått olika linjer och delades in i grupper. Åtta filmgrupper med fyra till fem elever i varje och fyra webbgrupper med sju till åtta elever. Ett tävlingmoment ingick och det vinnande bidraget i varje kategori skulle utses av en jury och sen avslutas med en stor avslutningsfest med prisutdelning, nästan som en gigantisk Oscarsgala.

Av dessa 8 filmer och 4 webb-förslag får vi välja ut de bidrag som vi vill använda i skolorna och den hemsida som läggs ut på nätet.

Jag tillfrågade sju av våra med-

Videoredigering vid datorbordet

Ragnar går igenom villkoren hos en av webbgrupperna

lemmar, fyra strupar- och tre munhålor, om de ville vara med och ställa upp för fotografering för hemsidan eller filminslag för filmerna.

Fyra av oss, Viola, Svante, Tord och Gunnar, var med vid introduktionen inför alla elever. Vi berättade om oss själva. Vi blev utfrågade av varje grupp för sig och fick svara på massor av frågor. Ingen av oss förstod just då hur stort och roligt det här visade sig bli.

Slutredovisning

Fredagen den 31 maj redovisade webbgrupperna sina förslag och måndagen den 3 juni var det filmgruppernas tur.

I skrivande stund har jurygrupperna bestämt vilka förslag som vunnit, men här slutar informationen eftersom resultatet är hemligt ända fram till den 19 juni då festen

och prisutdelningen går av stapeln. Därför får ni ha tålamod och vänta till hösten då nummer 3 av Lary kommer ut och då redovisar vi resultatet.

Sist men också bäst, hela budgeten låg på ca 25.000 kronor, en besparing på ca 475.000 kronor enbart på filmen, vad webbsidan skulle kosta hos en webbdesigner vågar jag inte ens gissa.

Jag vill tacka alla elever för det mycket fina arbete ni alla har gjort!

Gunnar Schneider

En webbgrupp vid redigeringsdatoren

Så här ser styrelsernas sammansättning ut efter årets riksstämman

FÖRBUNDSSTYRELSEN

Ordförande:

Bo Persson

Ordinarie ledamöter:

- Siv Baglien
- Sten-Ove Pettersson
- Kenneth Olsson
- Sven-Olof Gardelin
- Britt-Marie Eriksson
- Josef Valaszcai.

Suppleanter:

- Gunilla Beling
- Mona Gustavsson
- Solveig Persson

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

Ordförande:

Gert Hall

Ordinarie ledamöter:

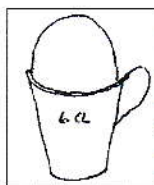
- Kaarlo Vuolle
- Tord Andéhring
- Gunnar Persson
- Boo Zandrén

Suppleanter:

- Stig Johansson
- Bo Persson

Rätt lösning på LA KRYSS 4

Förstapristagare blev K.T. Wettergren, Ljungby. Andrapriset togs hem av Ulla Norman, Västervik och tredjepriset gick till Margareta Ene-lund, Halmstad. Redaktionen niger, bockar och gratulerar alla pristagarna.

		FOR PÅNÄR MED FRÅN	16 ÖNT	GIPS	SEI MED KRYSS TILL	O	FALSK L	SÄNG- STYV	K	ROSE ÄTTES SOM MÅN SÖN	A-Ö LEK
		TILL FÄLLES MÖTE				N	N	PLÅS FÖR REPER	L		
		NYTTA				A	L	E	A	T	O
		ALL SVART SÖL HÄLÖ				G	A	G	A	N	G
		ÅRS SÖN				E	B	E	N	H	O
						L	A	R	O	R	O
AMU- LOP	TEMES- SE	K	A	T	S	S	M	I	D	D	E
G	N	T	O	R	R	T	N	E	S	A	E
NÄG	U	N	I	V	A	E	R	R	K	U	S
K	A	V	I	N	G	E	H	O	S	T	A
I	A	N	I	N	G	S	S	S	P	E	K
R	I	N	O	T	E	R	I	N	G	A	R
V	G	O	A	N	D	R	A	K	E	I	N
A	S	N	I	V	E	A	A	N	A	N	K
P	L	A	K	A	M	I	N	N	E	S	L
M	A	T	T	E	T	D	V	A	T	E	R
M	A	L	O	D	R	E	P	V	E	F	T
I	A	G	L	A	N	D	A	V	E	K	E
L	E	A	E	N	G	A	G	E	R	A	T
S	A	R	D	E	L	L	A	R	E	N	A
D	E	D	N	A	T	A	L	B	I	O	R

LIMERICK

Hej hej!

Jag tänkte ställa upp i limericktävlingen med denna lilla sak som jag faktiskt skrev redan för tre år sedan:

En laryngektomerad från Sala med matstrupen ej kunde tala. Han ställde sig upp och lät som en tupp ty med rectum så kunde han gala.

- och rectum betyder som ni säkert vet ändtarmen. Hi hi.

Vänliga hälsningar

Karin Dahlin
LEG. LOGOPED VÄSTERS

Rehabilitering efter laryngektomi

15-16 april 2002 på Karolinska sjukhuset i Stockholm

Drygt 40 logopeders, sjuksköterskor och läkare från hela landet hade hörsammat inbjudan från logopederna vid Karolinska sjukhuset Jonas Karling och Elisabet Lundström att under två dagar i april delta i ett möte kring rehabilitering efter laryngektomi.

Det förefaller osannolikt att någon hade anledning att ångra sitt beslut att delta. Det blev lättsamma men ingalunda lättviktiga dagar med mycket information, goda tips om behandling, problemlösning och diskussioner bland deltagare med stor erfarenhet och stort intresse för behandling av laryngektomerade. Några tidigare patienter bidrog med sina erfarenheter – ett inslag som vittnade om lyckad rehabilitering med uppenbarligen hög bibehållen livskvalitet.

Patientstatistik

Efter att verksamhetschefen vid öronkliniken på Karolinska sjukhuset, Richard Kuylenstierna hälsat oss välkomna, talade Jonas Karling om patientstatistik bl. a baserat på en enkät till landets "larylogopeder".

Antalet laryngektomerade vid KS är 111 sedan 1988 och 107 i Göteborg sedan 1987. Flertalet av dessa patienter har fått röstventil. Till detta inslag anknöt senare en paneldiskussion med företrädare för alla larycenter i landet, ledd av professor Britta Hammarberg med stor erfarenhet av patientgruppen både forskningsmässigt och kliniskt.

Sjuksköterskan Samira Mohamad-Esmail talade om omvårdnaden av laryngektomerade på ÖNH-

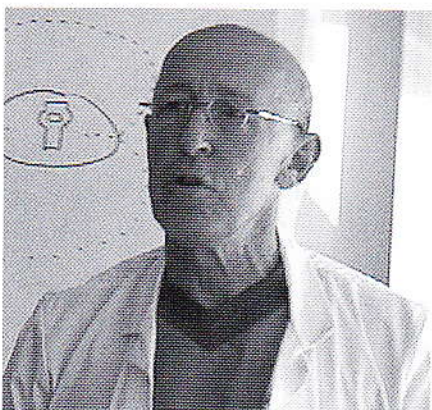
Jonas Karling, Karolinska sjukhuset, i föreläsningstagen.

avdelningen och gav en mycket övertygande bild av vikten av teamarbete i rehabiliteringen.

Elisabet Lundström presenterade "den nya röstkällan" i matstrupen med hjälp av höghastighetsfilmade sekvenser av väl fungerande matstrupstalare och betonade bland annat de stora variationer i PE-segmenten mellan goda talare. Vi väntar med stort intresse på hennes avhandling.

5000 år före Kristus

Överläkare Jan Lundgren, kirurg på KS, gav först en historisk exposé

Docent Jan Lundgren, Karolinska sjukhuset, pratar om olika kirurgiska aspekter på laryngektomi.

med början 5000 år före Kr från vilken tid man funnit tumörer i skelettdelar till den första laryngektomin till följd av cancer, som utfördes på 1870-talet fram till dagens operationstekniker, som i grunden inte har genomgått någon större förändring sen de infördes. Däremot har diagnostiken förfinats bland annat med hjälp av den histologiska storsnittsteknik, som infördes på 1960-talet.

Rehabiliteringen har också förändrats i hög grad inte minst till följd av den stora användningen av röstventiler med ökad livskvalitet till följd. Jan Lundgren återkom gång på gång till de stora krav som ställs på kirurgin till följd av att flertalet patienter i Sverige är strålbehandlade före laryngektomin med bland annat risk för fistelbildning.

Representanter för företagen Stille (Blom-Singer), Atos Medical (Provox) och Kapitex presenterade röstventiler, stomaventiler (freehands) och fuktfilter och olika varianter av plåster. Informationen varvades med frågor och tips från auditoriet om hur problem kan lösas. Problem uppstår som bekant och här kom många mycket konkreta tips om vad som kan provas, t ex be patienten "blåsa upp" stomat innan plåstret fästs, sätta silikonklister utanpå plåstret också och kombinera produkter från olika företag.

Medellivslängden hos en ventil är ungefär 6 månader

Bland de problem som diskuterades kan nämnas läckage i samband med ventilanvändning. Läckage igenom en röstventil uppstår förr eller senare på grund av slitage och mycket ofta svampangrepp. Medellivslängden hos en ventil är ungefär 6 månader. Läckage kring ventilen har andra orsaker och resulterar i att fis-

teln inte sluter tätt runt ventilen.

Jonas Karling presenterade ett sätt att avhjälpa denna typ av läckage genom att lokalt spruta en tillväxtfaktor (GM-CSF), vilket man prövat på KS och också nyligen publicerat i en rapport.

MARGOLIN, MASUCCI, KUYLENSIERN
BJÖRK, HERTEGÅRD OCH KARLING:
LEAKAGE AROUND VOICE PROSTHESIS IN
LARYNGECTOMIES: TREATMENT WITH LOCAL
GM-CSF. HEAD & NECK NOV 2001 (1006-
1010)

Oklarheter i hela landet

Ett något annorlunda problem, som upprörde deltagarna, är de oklarheter som tycks råda i hela landet om vem som har det ekonomiska ansvaret för hjälpmedel, förband etc. Olika områden och oklarheterna är stora. Försök har gjorts på många håll att skapa klarhet men utan större framgång. Detta skapar irritation och tar tid och energi från det egentliga rehabiliteringsarbetet.

Jan Sterner, laryngektomerad, berättade om sina erfarenheter.

En fortsättning är önskvärd

Teamet vid Karolinska sjukhuset har sannolikt mycket att lära många av oss, som arbetar på andra håll i landet. Om inte samarbetet fungerar väl, går det ut över våra patienter med sämre rehabilitering som följd. Med förhoppning om att KS-teamet om något år kommer att kalla till en fortsättning med speciell inriktning på utprovning av stomaventiler (freehands) skildes deltagarna åt.

Ett stort tack till KS-teamet och till Atos Medical, Stille och Kapitex för ett väl förberett och väl genomfört möte om rehabilitering av den patientgrupp som ligger bland annat oss larylogopederna så varmt om hjärtat.

Göteborg i april
2002

Ewa Söderpalm

PROFESSOR I LOGOPEDI VID
GÖTEBORGS UNIVERSITET

Funktionshindrades historia på nätet

Det har redan gjorts tidigare. Arbetarna har samlat sin historia, tjänstemännen sin. Olika yrkesgrupper har också dokumenterat sin historia och det finns kvinnohistoriskt centrum. Nu, inte en dag för tidigt kan tyckas, påbörjas arbetet med att samla funktionshindrades historia. Tjugo procent av Sveriges befolkning har någon typ av funktionsnedsättning, många finns som medlemmar i något av de 53 handikappförbund som i år får statsbidrag för sin verksamhet. Alla dessa människor är en betydande del i det svenska samhället.

Tillhör vårt kulturarv

- Funktionshindrades historia tillhör vårt kulturarv, säger projektledare Kristina Söderlind Penton som inom kort föreslår styrelsen för Handikapphistoriska föreningen att samla och dokumentera all kunskap i en informationskanal som ska finnas på nätet.

Projektet presenterades vid ett

välbesökt seminarium fredagen den 19 april av dess initiativtagare, Handikapphistoriska föreningen.

- Det här är en viktig milstolpe i vår utveckling, det vågar jag säga. Nu påbörjas en mycket spännande period i vårt arbete med att samla funktionshindrades historia. Redan i vår första stadga från 1987 togs frågan upp om att skapa någon form av historiskt centrum för funktionshindrade och nu är vi där, sade Rolf Utberg, en av styrelsens ledamöter.

Allmänna arvsfonden finansierar

- Vi går in i det här projektet med stor optimism och är övertygade om att det finns många kunskapsöar runt om i landet bland arkiv, bibliotek, organisationer, föreningar, museer och privata personer.

Arbetet med att bygga ett handikapphistoriskt centrum räknar man med tar tre år och som huvudsaklig finansierare hoppas föreningen på Allmänna arvsfonden dit en projek-

tansökan ska skickas inom kort. Ett nära samarbete med Hjälpmedelsinstitutet ger tillgång till det förmodligen förnämligaste biblioteket med material om funktionshinder.

Kontakta projektledaren Kristina Söderlind Penton för information på tel. 018-24 78 05.

E-post:

kristina.soderlind_penton@telia.com

Fakta

Handikapphistoriska föreningen bildades 1987. Nuvarande ordförande är Bengt Lindqvist. Föreningen är ett forum och en mötesplats för handikapphistoriskt intresserade i Sverige. För närvarande har man 325 medlemmar. En viktig uppgift är att anordna seminarier, konferenser och kurser för att sprida kunskap om funktionshindrades historia.

Forellskolan

i Tyresö fick besök av Svante

Detta uppslag visar att vårt informationsarbete ute i skolorna är mycket uppskattat. Den här gången har Svante fått många elever att tänka till och skriva ner sina tankar och frågor efter sitt besök. 33 handskrivna brev kom till honom. Svante har svarat alla elever och här redovisas några av dem. Det sirligt skrivna tacket här bredvid kommer från en lärare på skolan.

Tja svantte!!

Jag tycker att det var bra att du kom och berättade om rökning tycker jag. Man bör tänka efter ska man testa eller inte liksom. Det lät lite läskigt när du pratade, jag tyckte på knappen, men förstod att gå runt det var jätte kul när du berättade vad det var som hade närt med dig!! Nu så skulle jag vilja ställa lite frågor till dig

- Kan inte du bada i havsö?
- Är det jobbigt att äta?
- Ångrar du att du började röka?

Jag vill tacka dig jätte mycket för du kom.....

Tyresö 14/2 2002

Hälsningar: Anna Kätkönen

Svantes svar till Anna:

Jag kan bada i sjö om jag har min snorkel på mig. Det är inte jobbigt att äta, men jag kan inte prata när jag har mat i munnen

Svantes svar till Casandra:

Be din pappa ringa "sluta-röka" linjen

Tyresö 15/2 02

Hjärtligt tack
för att du kom till oss
i lag 3.

Eleverna var så tagna av
ditt lemnadsöde att vi lät
dem skriva brev till dig.
Jag hoppas att du inte miss-
tycker.

Du behöver inte alls svära, men
om det är något du vill besvara
så går det givetvis bra.

Tusen tack!

Lag 3

Forellen

via Anna Kätkönen

Forellskolan
Lag 3
Bölnoratorg 7
135 40 Tyresö

Björkticketg 74
135 33 Tyresö
tel. 4477007
Mail:
anna@bice.nu

Hej svante!

Jag tycker att det är väldigt bra att du äter
till olika skolor och pratar om dig och rökning.
Jag tror att många tänker till när de
hör dig prata. Mina båda föräldrar röker
jag har pratat med dem många gånger om
att sluta röka. Min mamma säger att röka men varje gång
säger dom samma sak: ja vi ska sluta röka
snart.

Min pappa började att röka när han var
15 år nu är han 60 år och röker fortfarande
Vi ätte bort förut en lång period han fick
Dengoreber och hamnade på sjukhus han
är ganska så svag nu men jag är stoltig
för att rökningen ska påverka honom att
han blir bättre, han ätte in till skolan många
gånger. Men nu när han bättre snälla
Svante kan du hjälpa mig? Ge mig några
hipps som jag kan ge honom så att han
slutar att röka? Jag tänker inf alldrig
börja röka ALLDRIG!
Du gjorde ett jätte bra jobb!

Från Casandra i 7F

Hej Svante!!

- Var inte du livrädd när du fick veta att du hade en tumör?
- Kostade filtret eller operationen om hur mycket?
- När började du röka?
- Hur länge fick du äta den där vällingen?
- Började du röka pga reklam? eller något annat som fick dig började röka?
- Drabbades du av någon annan sjukdom?

från David C 7F forellen. Tack.

Svantes svar till David:

Jag blev livrädd när jag fått veta att jag hade cancer. Jag gissar att strålning, operation och sjukhusvistelse kostade ett par hundra tusen. Filtren kostar 35 kr/styck och det går åt 2-4 st per dag. Jag började röka när jag var 16 år. Kosttillägget (vällingen) fick jag äta ca en månad. Jag började röka för att alla andra i klassen gjorde det när vi tog realexamen

Tyresö 14/2 2002

Hej!

Jag tyckte att det var bra att du kom! För jag kan nu säga till pappa att han ska sluta att röka och vortför. Är det svårt att prata så som du gör? Eller är det jobbigt? Kan du verkligen inte andas genom munnen och näsan? Vad var den första känslan när du fick veta att du hade cancer och när du skulle opereras? Det var en smart ide de där med "dushörret" som du satt på!

Hälsningar Tobias i forellen

Tyresö 14/2-02

Tack för att du kom till våran klass tack vare dig ska jag försöka att få min pappa att sluta röka. Jag tänker aldrig att börja röka. Hur kändes det att få reda på att du hade cancer?

Tobbe B 7e forellen (=)

till Svante

Tyresö 14/2-02

Hej!

Hur kändes det att behöva andas genom ett hål i halsen, det måste väl kännas konstigt tror jag. Det var bra att du kom till vår klass tycker jag. Det måste väl kännas väldigt hemskt när du fick reda på att du hade cancer. Hej då och ha det så bra / Fredrik

Svantes svar till Tobias, Tobbe och Fredrik:

Det är inte svårt att prata som jag gör men det är jobbigt. Jag kan inte andas med mun eller näsa därför att luftstrupen är mynnar ut på halsen. Jag blev rädd när jag fick veta att jag hade cancer, för jag trodde att det var lika med döden.

Strup- och munhålecancer i USA

I mars i år hade jag nöjet att medfölja min son Mats på en tjänsteresa till USA.

Min tanke var att få kontakt med någon eller några laryngektomerade/munhålecanceropererade.

Via vårt motsvarande förbund i USA fick jag tidigt kontakt med regionföreningen i Washington.

Så vi fick tillfälle att vara tillsammans med 3 st. laryngektomerade män i 60 årsåldern, mycket trevliga och tillmötesgående "kollegor".

Deras problem är samma som våra. Icke att förglömma så finns det ca 50-60.000 laryng/munhålecanceropererade i USA. Behandlings-

Mats och Bo Persson med kollegor i USA

metoderna är likvärdiga och har även blivit effektivare med åren.

Besöker man USA så är samtalsämnet ofta ekonomi även i våra kretsar. Som bekant är ju sjukvårdskostnadernas ersättning olika, jämfört med Sverige.

Även försäkringar mot sjukdo-

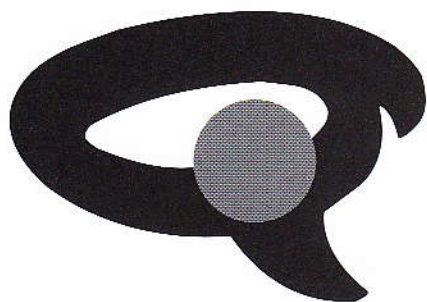
mar i olika nivåer, så är kostnader för t.ex. en laryngektomi ca 150-200.000.-SEK utöver försäkringsersättningen som vederbörande själv får betala. Att försäkra sig till 100% mot alla sjukdomar, skulle bli astronomiska kostnader för försäkringstagaren.

En sightseeingtur ingick även i programmet där vi besökte olika minnesmonument över USA:s historia.

Det som stannar mest i minnet var det judiska museet, som var oerhört intressant. Tyvärr fick vi inte besöka Vita Huset.

Den angenäma dagen avslutades med middag där vi började måltiden med kaffe, som därtill var svagt!

Bo Persson

STIFTELSEN LARYNGFONDEN *i kamp mot strup- och munhålecancer*

Laryngfonden – en fristående fond instiftad av Svenska Laryngförbundet – står öppen för ansökningar om bidrag, vilka kan beviljas i enlighet med fondens ändamål:

Fondens ändamål är att främja forskning och utveckling, särskilt inom

områdena laryng-, hemilaryng- och glossektomi samt främja vård och rehabilitering för behövande sjuka inom dessa områden, dock ej sådant som åligger stat, landsting och kommun, enligt gällande lagar, regler och praxis.

Bidrag och gåvor emottages tacksamt på:

**Bankgiro: 5936-5338 • Postgiro: 90 02 02-3
91 82 58-5**

Ansökningsblankett för bidrag finns hos:

STIFTELSEN LARYNGFONDEN

Barks Väg 14 / 170 73 SOLNA / tel: 08-655 40 01

e-mail: laryngfonden.kansli@telia.com

SVENSKA LARYNGFORBUNDET

läns och regionalföreningar

med kontaktpersoner

Laryngföreningen Dalarna

PER TESTAD

Kung Magnigatan 19, 791 51 Falun
Tel: 023-267 17

Laryngföreningen Gävleborg

SIV BAGLIEN

Oxtorget 1 B, 2 tr.
826 32 Söderhamn
Tel & Fax: 0270-164 59
Mobil: 070-548 60 39

Norra Sveriges Laryngförening Umeå

BO PERSSON

Övre Hantverksgatan 20A
831 86 Östersund
Tel: 063-12 30 41
Mobil: 070-512 51 96
E-post: bo.persson.laryng@telia.com

Hallands Laryngförening

PER-OLOF JOSEFSSON

Bokgatan 6, 310 41 Gullbrandstrop
Tel: 035-536 78

Stockholms Läns Laryngförening

GUNNAR SCHNEIDER

Henriksdalsringen 45, 131 32 Nacka
Tel&Fax: 08-615 03 24
E-post: schneider@chello.se

Sydöstra Laryngföreningen

KJELL ANDERSSON

Rättarvägen 4, 612 31 Finspång
Tel: 0122-155 47
E-post: kjell.sven-olof.andersson@spray.se

Södra Sveriges Laryngförening

LENNART JOHANSSON

Per Albin Hanssons väg 56 B,
214 63 Malmö
Tel: 040-96 23 40

Laryngföreningen Göteborg

Box 12053, 402 41 Göteborg

GÖSTA JORRIEDE

Lilleby Bäckedalsvägen 99
423 49 Torslanda
Tel & Fax: 031-56 35 41

Uppsala Laryngförening

STIG JOHANSSON

Tunagatan 37 D, 753 37 Uppsala
Tel: 018-25 28 63

Västmanlands Laryngförening

KAARLO VUOLIE

Lerkärlegatan 10, 732 51 Västerås
Tel: 021-41 74 76

Laryngföreningen i Örebro och Värmlands Län

STEN-OVE PETERSSON

Styrbordsgatan 12, 652 27 Karlstad
Tel: 054-21 87 35

KAPITEX

KAPITEX®

Specialisten på Laryngectomierades och Tracheostomierades andningsåsar

DeltaNex skyddskragar

Attraktiv design. Bekväma att bära. Justerbar halsvidd som passar alla. Stängs med kardborrknäppning. Kan användas tillsammans med DeltaNex filter-system som värmer, fuktar och filtrerar inandningsluften. Utbytbar stomaskydd på insidan.

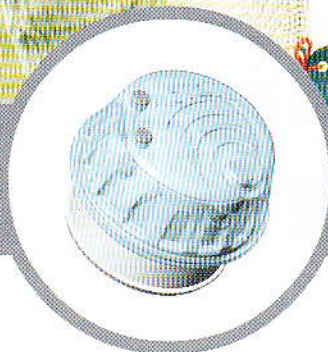

Pris kr. 137
+ moms

Önskar Ni ytterligare information, ring eller skriv till logoped Lena Lageson.
Kapitex Scandinavien, Karlsrovägen 39, 302 35 Halmstad, Telefon/Fax: 035 / 10 46 49
E-Mail: lena.lageson@telia.com
www.kapitex.com

POSTTIDNING B
Svenska Laryngförbundet
Barks väg 14
170 73 SOLNA

PROVOX® *FreeHands HME*™
Tracheostoma Valv för tal med fria händer

*...höjer din livskvalitet
efter totallaryngektomi*

*Provox FreeHands HME är patentsökt.
Provox är ett registrerat varumärke ägt av Atos Medical AB, Sverige.*

ATOS
MEDICAL
A Perbio Science Company

Atos Medical AB
P.O. Box 183, SE-242 22 Hörby

Tel: 0415-198 00, Fax: 0415-198 98
E-mail: info@atosmedical.com